

Situace na české politické scéně

Petr DUDEK, moderátor

Víme, že o reformě veřejných financí už jsme v dnešním Radiofóru mluvili a víme také, že v průběhu týdne o ní volky nevolky ještě mluvit budeme. Budeme o ní mluvit i v následujících minutách a zaměříme se na to, co vláda odkázala v uplynulých měsících sdělit veřejnosti a co si veřejnosti z výroků ministrů a úředníků, co se reformy veřejných financí nebo toho reformního batohu vzala. Diskuse se můžete zúčastnit i vy, když pošlete svůj názor či otázku na e-mailovou adresu radioforum@rozhlas.cz. Je možné poslat i SMS ve tvaru RF mezera a váš text na číslo 9077703. Mými hosty ve studiu, kteří budou odpovídat na vaše otázky i na moje, samozřejmě, je komentátor Radiožurnálu Petr Nováček, dobrý večer.

Petr NOVÁČEK, komentátor Radiožurnálu

Hezký večer.

Petr DUDEK, moderátor

A ekonom Daniel Műnich z centra doktorandského studia CERGE Univerzity Karlovy. Dobrý večer.

Daniel MűNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Dobrý večer.

Petr DUDEK, moderátor

Začal bych rovnou tím, co mi poslal před chvílí Jan Lambert, náš posluchač. Pane Műnichu poslouchejte, pan Lambert píše: "Většina voličů nejsou špičkoví ekonomové a jak se mohou orientovat v situaci, kde každá strana říká něco diametrálně odlišného? Existuje nějaká nezávislá autorita, která by konstatovala, zda má pravdu Tlustý, Kalousek, Paroubek nebo kdo všechno to předkládá svůj neprůchodný plán reformy? A to naši placení zástupci skutečně nejsou s to zapomenout na chvíli na politiku a dát hlavy dohromady, když nám teče do bot?" Konec citátu. Co si o tom myslíte? Vezměme to od konce. Teče nám do bot a prvé a za druhé, máte nějaký návod, jak posluchač, nešpičkový ekonom, nebo neekonom se může orientovat v tom, kdo co říká a co říká správně?

Daniel MűNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Tak České republice skutečně do bot teče. Na druhou stranu se domnívám, že by zřejmě a bohužel ještě jedno nezodpovědné volební kolečko Česká republika přežila. Na stole téma té debaty, balík, balíček, řekněme, reformní. A co míří k té druhé otázce, jestli někdo dokáže rozsoudit ty politické zásadní rozpory? Já musím říct, že skutečně, když člověk poslouchá politiky a není seznáma s detaily a není ekonom, tak je skutečně těžké, protože obě strany jsou velice dobře nacvičené, jak na kameru velice přesvědčivě říkat tu absolutní pravdu a ty absolutní pravdy jsou zpravidla vždy proti sobě. Najít autoritu je samozřejmě těžké. Jedna věc jsou čísla. Ty nám fungují ale do minulosti a ne vždycky ten výklad těch čísel je jednoznačný. A to co se týká budoucnosti, je ještě těžší, protože tam už i

ekonomové zpravidla skoro téměř vždy hádají, odhadují, predikují a nic není na sto procent a laikovi, který nemá ponětí ani o statistice, ani o ekonomii se samozřejmě špatně čte.

Petr DUDEK, moderátor

Další posluchač, podepsal se jako Georgis Fasulis, vybírám jeho e-mail, protože oslovuje přímo našeho komentátora Petra Nováčka, cituji: "Pane Nováčku, nemyslíte, že zelení začínají lehce modrat až černat? Když jim už vůbec nevadí, co se v posledním týdnu dělo s kauzou Čunek?" Ptá se pan Georgis Fasulis a já k tomu přidávám, protože se bavíme o reformě veřejných financí, nejen tedy kauza Čunek a zelení, ale i zelení v otázce reformy veřejných financí. Dá se to zodpovědět, Petře?

Petr NOVÁČEK, komentátor Radiožurnálu

Zelení, já to vezmu od konce, jestli dovolíte, zelení od počátku se chovali velmi smířlivě. V koaliciích si svá témata, jak oni tvrdí, vyřídili bez velkého halasu, takže teď, jak před několika hodinami zopakovala Kateřina Jacques, předsedkyně jejich poslaneckého klubu, vlastně už nemají žádné podstatné připomínky, jimiž by ta jednání komplikovali. Pokud jde o to, jestli modrají nebo černají? Tak já si myslím, že to nakonec budou muset posoudit v příštích volbách voliči. Samozřejmě, že když se ocitli v pravo-středové vládě, tak tam asi nebudou růžověti. To je jedna věc a navíc svého předsedu měli až do včerejška v Pákistánu a jak znám zelené, tak bez Bursíkovy autority se k určitým zásadním věcem nerozhodnou. Mimochodem nebude to mít lehké, když bude tázán právě na případ Jiřího Čunka, protože, byť zase zelení s vyjadřovali velmi zdvořile, tak několikrát opakovali, že by Jiří Čunek měl z vlády odejít a že vládě komplikuje život.

Petr DUDEK, moderátor

Budeme si muset počkat. Ještě do třetice bych využil posluchačský dotaz. Zase směřuju ho na vás, pane Münichu. Pan František Susak z Chlumce u Ústí nad Labem píše, občan s minimální mzdou v plném pracovním úvazku, v uvozovkách, v reformě nepokryje základní životní náklady. Zajímá to takzvané křesťanské poslance, ptá se ještě jako dovětek. Ale mě by zajímalo, dá se z ekonomického hlediska souhlasit, pane Münichu, že po reformě občan s minimální mzdou v plném pracovním úvazku prostě nevyžije?

Daniel MÜNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Ta reforma není nijakým zásadním návratem někam do minulého století, předminulého století. Ta reforma pouze částečně vrací situaci tam, kde byla ještě loni před změnami, který schválil minulý parlament, takže tenhle ten argument, myslím, dokazuje takhle ta praxe loňského roku, že tady skutečně ta míra chudoby byla minimální, což potvrzují všechny mezinárodní statistiky, že ta míra chodu v České republice je jedna z nejmenších na světě.

Petr DUDEK, moderátor

Já bych zůstal u toho, co posluchači a vůbec veřejnost ví o té reformě veřejných financí. Ještě u vás, pane Münichu, reformu veřejných financí podle dnešních Lidových novin a podle průzkum agentury Median, kterou oni citují, podporuje více než polovina obyvatel České republiky, pětapadesát procent. Většinou jsou to lidé s vyšším vzděláním a platy. Proti je necelých deset procent dotázaných, pro úplnost. Rozhoduje se podle vás většina našich spoluobčanů správně, pokud tedy věříme tomu průzkumu, když říká: "Ano, Česká republika potřebuje reformu veřejných financí?"

Daniel MÜNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Tak nevím, na jakou otázku přesně odpovídali, jestli se ptali na ten balíček reforem, který je na stole nebo obecně?

Petr DUDEK, moderátor

Pokud vím, tak otázka zněla: Potřebuje Česká republika reformu veřejných financí?

Daniel MÜNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Já samozřejmě si myslím, že jí potřebuje. Mám trochu obavu, že ta většinová populace byla silně ovlivněna tou debatou, která sklouzla k pouhé debatě o tom, kdo na tom vydělá a kdo na tom prodělá. Jak se rozdělí balík peněz a o tom ta reforma není anebo by především neměla být. Bohužel tak byla na začátku prezentována. Je to o tom, ta reforma by měla být o tom, jak nastartovat nebo udržet ten ekonomický růst, zapojit ještě větší podíl lidí do práce a pomoci především těm, kteří si nemohou pomoci sami, protože ten stát by za pár let nebyl schopen to dělat. Takže ta debata, jestli na tom někdo vydělá nebo prodělá, na což se ptala ta otázka, je z mého pohledu irelevantní.

Petr DUDEK, moderátor

Pane Nováčku, já bych se zeptal, na věc poněkud odlišnou a přesto související. Mluvili jsme o tom a mluví se v médiích často o tom, jak velká má být sazba daně z příjmu, že má být patnáct, ale že to vlastně je dvacet tři procent a tak dále. Myslíte si, že vláda udělal dost, co se týče komunikace zamýšlené reformy směrem k občanům?

Petr NOVÁČEK, komentátor Radiožurnálu

Tak myslím si, že neudělala, ale to by byl paušální odsudek, ono takovéhle věci sdělovat veřejnosti je opravdu složité. Navíc to jde všechno poměrně rychle. Uvědomme si, že s tím takzvaným batohem přišla vláda před několika málo měsíci letos na jaře zkraje dubna. Ale myslím si, že problém je jinde. Že u toho tématu se nezmocnili naprosto přesvědčivě předsedové koaličních stran a to je základní závada. Například lidovci byli velmi tísněni kauzou svého předsedy, která možná skončila a možná také ne.

Petr DUDEK, moderátor

Už jsme na to narazili také.

Petr NOVÁČEK, komentátor Radiožurnálu

Ano, ano. Občanští demokraté měli problém a mají problém ve svých vlastních řadách, protože je tam skupina kolem Vlastimila Tlustého, možná už jenom Vlastimil Tlustý, která si myslí, že i když nevládnou v koaliční vládě, takže je program té vlády, má být kopií předvolebního programu ODS. A pokud jde o zelené, tak na ty nepřímo dopadla situace v koalici, zprostředkovaně, leč jasně, zejména také případ Čunek. Chci tím říci, že pokud podpora té reformě byla takhle nejednoznačná a slabá, co se předsedů, šéfů koaličních stran týče, tak ten politický, tak ten dojem nemůže být jiný než matný. Tam je, myslím si, hlavní chyba. Když totiž tu reformu táhnou jednotliví zainteresovaní politici, ministr financí, jeden poslanec, tu další poslanec, to je sice samozřejmě, ale to nestačí. Z toho pak vzniká mozaika, ne jednoduše dojem.

Petr DUDEK, moderátor

To byl Petr Nováček, dále Daniel Münich.

Daniel MÜNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Já jenom jednu poznámku. Tady byla řeč o tom, jestli té reformě rozumí občané, jestli je to správně vysvětleno. Já bych chtěl podotknout, že v České republice se na školách neučí ekonomie, základy ekonomie, myslím na základní škole, a přitom politická témata, třičtvrtě z nich jsou skutečně ekonomické záležitosti a ono potom té populaci je těžké vysvětlovat ekonomické problémy, ekonomický program, když ti lidé nemají základní znalost o úrokové míře, o dluhu, deficitu a tak dále.

Petr DUDEK, moderátor

Dobře, ale my jsme tak školy jsou školy, ale my jsme teď tady. Pane Münichu, zkuste to třeba například, jste školní ekonom, zkuste třeba obhájit poplatky u lékaře tak jak je navrhuje reforma veřejných financí. V několika větech tak, aby to i děti, které nemají ve škole ekonomii, pochopily?

Daniel MÜNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Tak já bych dal příklad. Víme že v supermarketech jsou vozíky, se kterými si každý může dělat co chce, akorát, když ho chcete použít, musíte tam vložit pět nebo deset korun. A ten systém funguje krásně, protože každý se rozmyslí, jestli má nechat vozík někde na konci parkoviště ležet anebo jestli kvůli pětikoruně ho zaveze zpátky a pro dalšího zákazníka a ty poplatky ve zdravotnictví je něco podobného. Tam nejde o ty peníze, o tu pětikorunu, tam jde o to, aby ty služby byly efektivně využívány tam, kde skutečně jsou potřeba a aby ty peníze skutečně zbyly na ty další, kteří je skutečně potřebují.

Petr DUDEK, moderátor

Já jsem rád, protože jste tím odpověděl i na několik dotazů, které sem došly, na které tím pádem je odpovězeno. A když jsme u těch poplatků za lékařskou péči, Petře Nováčku, víme, že to je jedna z třech ploch uvnitř koalice. My jsme se o tom bavili na začátku Radiofóra, mluvili jsme s poslancem Hovorkou, který tvrdil, že neustoupí, pokud projdou tedy ty poplatky u lékaře. Co si myslíte vy? Může to koalici v tomto případě narušit? Myslím ten volební blok, že prostě ztratí poslance Hovorku, který bude říkat: Když budou poplatky u lékaře, já to nepodpořím?

Petr NOVÁČEK, komentátor Radiožurnálu

Tak poslanec Hovorka je člověk, který slyší-li názory voličů, jejich kraj zastupuje velmi hloubavě o tom přemýšlí, tak mi to vždycky říkají lidovci a pokud i udělá nějaký názor, tak je velmi těžké ho z toho názoru jaksí vychýlit. To znamená, může z toho být vážný problém. Dnes večer zasedá poslanecký klub KDU-ČSL, to zasedání má být údajně uzavřené. Jinými slovy nebudou tam přítomni ani různí pomocníci a lidé, kteří tam normálně z KDU-ČSL přítomni budou. To znamená, očekává se rušná debata. To je jedna věc. Druhá věc, nemyslím si, že by lidovci došli tak daleko, že by se kvůli tomu rozsypala ta formující se koaliční dohoda, protože by to znamenalo dříve či později konec této vlády. Bude velmi záležet na předsedovi strany Jiřím Čunkovi, který má, jak se říká, na poslance Hovorku prý velmi značný vliv. Ale chci říct třetí věc. Poslanec Hovorka často zdůrazňuje, že on není proti změnám ve zdravotnictví, ale že si myslí, že ty poplatky by měly být vyňaty a předloženy jaksí společně s jinými zákony, které skutečně nastartují reformu toho zdravotnictví, například zavedou standardy a další věci, a to je jistě věc k zamyšlení. I když si na druhé straně nemyslím, že teď se to na poslední chvíli zvládne. Všichni hledají kompromis, který budou moci vydávat za svoje vítězství, tím

myslím, jedna, druhá, třetí koaliční strana a dohromady to na té podstatě příliš mnoho nezmění. Tak mi to před vstupem do studia říkal jeden velmi vlivný politik, který by měl vědět, o čem hovoří.

Petr DUDEK, moderátor

Petře, úplně krátce nebo jedním slovem, mám tomu rozumět tak, že kdybych vám teď položil otázku: Čekají nás nové volby, protože neprojde sněmovnou reforma veřejných financí? Musel byste odpovědět: Pravděpodobně ne.

Petr NOVÁČEK, komentátor Radiožurnálu

Řeknu ne i proto, že vyvolat nové volby je strašně obtížné, kdyby reforma neprošla a tato vláda padla, tak by následoval pokus o nové sestavení vlády na základě loňských červnových voleb. nové volby zorganizovat je mimořádně obtížné, vyžadovaly by opět většinovou dohodu politických stran zastoupených ve sněmovně, a to je otázka, které strany by měly zájem na tak obrovských volbách a které ne?

Petr DUDEK, moderátor

To je názor komentátora Radiožurnálu Petra Nováčka společně se mnou a sním diskutoval o reformě veřejných financí také ekonom Daniel Münich, pánové, já vám děkuji za návštěvu, těším se zase brzy na slyšenou.

Petr NOVÁČEK, komentátor Radiožurnálu

Děkujeme, na shledanou.

Daniel MÜNICH, CERGE, Univerzita Karlova Praha

Na shledanou.